

Studentų požiūris į studijas VU meteorologijos ir hidrologijos bakalauro studijų programoje (2014–2016 m. tyrimas)

Gintaras Valiuškevičius

Vilniaus universitetas,
Čiurlionio g. 21, LT-03101 Vilnius
El. paštas gintaras.valiuskevicius@gf.vu.lt

Valiuškevičius G. Studentų požiūris į studijas VU meteorologijos ir hidrologijos bakalauro studijų programoje (2014–2016 m. tyrimas). *Geologija. Geografija*. 2017. T. 3(1). ISSN 2351-7549.

Studentų požiūris į savo pasirinktą studijų programą – svarbus rodiklis, lemiantis studijų rezultatus, leidžiantis parinkti tinkamiausią studijų organizavimo metodiką ir programos struktūrą. Siekiant išsiaiškinti VU meteorologijos ir hidrologijos bakalauro studijų programos studentų nuomonę apie studijas, 2014–2016 m. buvo organizuota anoniminė 1 ir 4 kurso studentų apklausa. Apklausos rezultatų apibendrinimas rodo, kad daugeliu klausimų šios studijų programos studentų nuomonė panaši į daugumos Lietuvos aukštųjų mokyklų bakalaurantų požiūrį, išryškėjusį visoje šalyje vykdytų apklausų metu. Iš atsakymų į anketos klausimus galima spręsti, kad studijuojantieji meteorologiją ir hidrologiją labiausiai tikisi gauti daugiau profesinių žinių. Duomenys rodo, kad 1 kurso studentai pozityviau nusiteikę pasirinktos studijų programos atžvilgiu nei 4 kurso studentai.

Raktažodžiai: aukštasis mokslas, meteorologija ir hidrologija, Vilniaus universitetas, studentų apklausa, požiūris į studijas

ĮVADAS

Studentų nuomonė apie studijas – itin svarbus rodiklis, į kurį būtina atsižvelgti planuojant studijų programų struktūrą ir dėstymo metodus. Siekiant ją išsiaiškinti, dažniausiai organizuojamos įvairaus pobūdžio anoniminės apklausos. Vilniaus universitete tokius tyrimus nuolat organizuoja Strateginio planavimo ir kokybės skyrius (buvęs Kokybės vadybos centras). Deja, išsamūs šių apklausų rezultatai pasiekiami tik vidiniame universiteto tinklalapyje (Vilniaus universitetas..., 2017), o viešai prieinama informacija – pernelyg abstrakti, kad leistų spręsti apie konkrečią stu-

dijų programą pasirinkusių studentų nuomonę. Susidaryti kiek išsamesnį vaizdą apie studentų požiūrį į studijų programos turinį ir jo įgyvendinimą šiuo metu gali tik kamieninių ar šakinių padalinių vadovai ir studijų programų komitetų pirmininkai, tačiau jie taip pat mato tik atsiliepiamus apie konkrečius dėstomus dalykus. Negana to, neturint galimybės šių rezultatų viešinti, dažnai nelieka ir motyvų užsiimti platesne duomenų analize.

Dėstytojai VU informacinėje sistemoje mato tik studentų atsiliepiamus apie jų dėstomus dalykus, todėl pasigenda informacijos apie bendrą studijų programos vertinimą. Susidaryti objektyvią

nuomonę apie studentų požiūrį į programos ar konkretaus dalyko privalumus, trūkumus trukdo ir menkas studentų aktyvumas pildant anonimišnių apklausų anketas. Jų pildymas nėra privalomas, todėl dauguma atvejų į klausimus atsako nuo kelių iki keliasdešimties procentų paskaitas lankiusių studentų (asmeninė autoriaus patirtis rodo, kad nuo 2011 m., dėstant 4 skirtingus dalykus, į klausimus apie juos nė karto neatsakė daugiau nei pusė klausytojų).

Šios priežastys paskatino imtis atskiro tyrimo ir mėginti išsiaiškinti, ką studentai mano apie pasirinktą studijų programą. Apklausa pradėtos vykdyti 2014 m. ir buvo atliekamos kaskart baigiant dėstyti vieno ar kito dalyko kursą. Šiuo metu turimi duomenys už trejus mokslo metus, tad rezultatai dar neleidžia atlikti išsamios statistinės analizės. Tačiau esminių tendencijų apžvalgai ir pradiniams apibendrinimams šio informacijos kiekio pakanka.

Straipsnio tikslas – atskleisti svarbiausius studentų motyvus renkantis ir studijuojant meteorologijos ir hidrologijos bakalauro studijų programą. Taip pat mėginama apibūdinti studijuojančiųjų šioje programoje požiūrio į programos struktūrą, turinį, dėstytojų kokybę bei studijų tvarkaraštį kaitą ir išryškinti galimai ją lemiančius veiksnius. Dėl duomenų stokos tyrimas nepretenduoja į išsamią analizę, tačiau gali padėti mėginant suvokti esamą situaciją ir koreguojant studijų programos struktūrą bei dėstytojų santykių su studentais modelį. Analizės rezultatai gali praversti ir vertinant bendrą VU studijų programų (ypač geomokslų srityje) kokybę, nustatant esmines joms būtinų pokyčių gaires bei parenkant tinkamiausią edukacinę paradigmą. Skelbiama medžiaga turėtų sudominti ir studentus, kurie pasigenda apibendrintų duomenų apie bendramokslų požiūrį į studijas.

STUDENTŲ NUOMONĖS TYRIMŲ RAIDA LIETUVOJE

Pirmieji studentų nuomonės vertinimai kai kuriose šalyse pradėti vykdyti nuo XX a. vidurio ir devintojo šio amžiaus dešimtmečio pabaigoje tapo sudėtine bendros aukštojo mokslo ir studijų vertinimo sistemos dalimi (Savickienė, Pukelis, 2004). Lietuvoje tokio pobūdžio apklausa pradėtos rengti maždaug prieš du dešimtmečius.

Pradžioje šiuos tyrimus vykdė pavieniai mokslininkai, analizavę grįžtamojo ryšio problemas aukštosiose mokyklose, vėliau periodiškai vykdomų apklausų duomenis pradėjo kaupti atskiri universitetai. Tačiau maždaug vieninga tyrimų struktūra nusistovėjo tik XXI a. pradžioje, kai studentų atsiliepimus savo analizei ėmė naudoti centrinės šalies mokslo ir studijų sistemos kokybę prižiūrinčios įstaigos: Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (MOSTA) ir Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC).

Pirmuosius studentų požiūrio į studijas apibendrinimus Lietuvos mokslinėje spaudoje paskelbė VU ir VDU tyrėjai. Dalis jų (Kanopienė, Tureikytė, 2001; 2002) labiau kreipė dėmesį į bendruosius sociologinius dėsningumus, mėgindami atsekti studentų požiūrio į mokymąsi priklausomybę nuo studijuojančiųjų pasiskirstymo pagal amžių, lytį ar gyvenimo sąlygas. Kiti (Savickienė, Pukelis, 2004; Valiuškevičiūtė ir kt., 2004) dažniau akcentavo edukacinio modelio funkcionavimo problemas, pabrėždami studijų proceso dalyvių ir jo organizatorių tarpusavio santykius atspindinčius aspektus. Nors pirmosios apklausa buvo vykdomos vos keliuose universitetuose (dažnai kiekviename iš jų taikant skirtingas metodikas) ir kai kurie jų rezultatai šiuo metu mažai aktualūs (tarp kitų klausimų, pirmosiose apklausų anketose studentų buvo teirujamasi, ar jie naudojami internetu, elektroniniu paštu ir pan.), jos padėjo susiformuoti bendrai apklausų sistemai – šiuo atžvilgiu ypač svarbūs I. Savickienės ir bendraautorių (Savickienė, Pukelis, 2004; Savickienė, 2005) darbai – ir paskatino platesnius šios srities tyrimus. Pirmosiose studijose skelbtų duomenų palyginimas su dabartiniais apklausų rodikliais leidžia suvokti, kurios studijuojančių jaunuolių nuostatos labiau priklauso nuo momentinių aplinkybių (nors į universitetus jau atėjo nauja studentų karta, atsakymai į kai kurias klausimų grupes, pavyzdžiui, apie stojimo motyvą, per keliolika metų mažai pakito).

Beveik tuo pačiu metu pasirodė darbų, kuriuose nagrinėta ne tik studentų, bet ir moksleivių, absolventų, dėstytojų, darbdavių bei kitų studijų kokybe suinteresuotų grupių nuomonė. Absolventų požiūrį į studijų kokybę išsamiai aptarė B. Čėsnaitė (2002), dėstytojų ir administracijos – D. Lepaitė (2003). Studentų nuomonės svarbą, kintant aukštojo mokslo paradigmam

Lietuvoje, nagrinėjo D. Gudaitytė ir P. Jucevičienė (2000). Po kelių metų sociologai savo tyrimuose ėmė analizuoti studentų apklausų rezultatų sąsajas su jų įsidarbinimo galimybėmis (Rosinaitė, 2008). Kartu imta domėtis studentų požiūriu į studijų apimtį, galimybėmis koreguoti studijų tvarkaraštį bei programos struktūrą (Sirtautienė, 2006).

Visa tai leido suformuoti vieningą studentų požiūrio į studijas vertinimo schemą, kurią nuo XXI a. antrojo dešimtmečio, koordinuojami MOSTA, ėmė taikyti visi Lietuvos universitetai. Šiuo metu sukaupti duomenys leidžia ne tik parengti įvairiapuses ataskaitas apie studijuojančiųjų nuomonę ir ją lemiančius veiksnius (MOSTA, 2014; 2017), bet ir nagrinėti studentų požiūras filosofiniu rakursu (Tijūnėlienė, 2012), specifikuoti studentų nuomonę pagal prioritetinius lūkesčius, mokymosi patirtį (Pruskus ir kt., 2015), ieškoti analizės rezultatų pritaikymo universitetų dėstytojų veiklai optimizuoti (Ježerskytė, Janiūnaitė, 2010).

Kol kas Lietuvoje pasigendama konkrečias studijų programas pasirinkusių studentų nuomonės apie studijų aplinką apibendrinimų. Dauguma darbų skirti bendram visos šalies arba tam tikro universiteto (kartais kelių universitetų) studentų pozicijos vertinimui, kas dažnai trukdo įsivaizduoti skirtingas specialybes studijuojančių

respondentų požiūrų įvairovę ir jų priklausomybę nuo programų specifikos.

DUOMENYS IR METODIKA

Tyrimas paremtas 2014–2016 m. autoriaus atliktų anoniminių studentų apklausų duomenimis. Jų metu studentams, klausiusiems „Hidrologijos pagrindų“ ir „Taikomosios hidrologijos“ kursų, buvo dalinamos anketos su klausimais apie pasirinktą studijų programą ir išklaustą dalyką. Apklausų organizavimo sistema, grafikas ir dalyviai apibūdinti 1 lentelėje. Tyrimo metu apklausti 133 studentai (40 Meteorologijos ir hidrologijos studijų programos pirmajame semestre, 29 – septintajame semestre; 64 – Geografijos studijų programos pirmajame semestre).

Pagrindinis apklausų tikslas buvo išsiaiškinti studentų nuomonę apie konkretų dėstomą dalyką ir jo dėstymo ypatumus, todėl anketos buvo pateikiamos semestro pabaigoje, per paskutinę dalyko paskaitą. „Hidrologijos pagrindai“ dėstyti ne tik meteorologijos ir hidrologijos, bet ir ekologijos bei geografijos bakalauro studijų programų studentams, tačiau galimybės išsamiau panagrinėti besimokančiųjų požiūrį į pasirinktą studijų programą buvo tik meteorologijos ir hidrologijos studijų programoje. Šią specialybę pasirinkusių studentų apklausos

1 lentelė. Anoniminės studentų apklausos, kurių rezultatai panaudoti tyrime

Table 1. The anonymous surveys of students whose results were used in the research

Dalykas, kurį dėstant vykdyta apklausa <i>Course during which survey was conducted</i>	Data <i>Date</i>	Studijų programa <i>Study programme</i>	Semstras <i>Semester</i>	Apklaustųjų skaičius <i>Number of respondents</i>
Hidrologijos pagrindai <i>Fundamentals of hydrology</i>	2014 12 16	Meteorologija ir hidrologija / <i>Meteorology and hydrology</i>	1	13
		Geografija / <i>Geography</i>	1	25
	2015 12 22	Meteorologija ir hidrologija / <i>Meteorology and hydrology</i>	1	12
		Geografija / <i>Geography</i>	1	18
	2016 12 20	Meteorologija ir hidrologija / <i>Meteorology and hydrology</i>	1	15
		Geografija / <i>Geography</i>	1	21
Taikomoji hidrologija <i>Applied hydrology</i>	2014 12 19	Meteorologija ir hidrologija / <i>Meteorology and hydrology</i>	7	10
	2015 12 18	Meteorologija ir hidrologija / <i>Meteorology and hydrology</i>	7	12
	2016 12 23	Meteorologija ir hidrologija / <i>Meteorology and hydrology</i>	7	7

vykdytos įvairiais semestrais, kas leido išryškinti apklaustųjų nuomonės kaitą studijų pradžioje (baigiantis pirmajam semestru) ir pabaigoje (baigiantis priešpaskutiniam semestru). Geografijos studijų programos studentų apklausų rezultatai tyrime naudoti tik palyginimui, siekiant atskleisti skirtingų studijų programų klausytojų skirtumus to paties studijų etapo metu (prieš pirmos sesijos pradžią). Ekologijos studijų programos studentų apklausų rezultatai tyrime nenaudoti, nes jie tą patį dalyką klausio 3 kurse (penktajame semestru), todėl atsakymai išsiskiria ne tik dėl mokslų krypties, bet ir dėl amžiaus bei mokymosi patirties skirtumų.

Tyrimui panaudoti anketos klausimai apie studentų požiūrį į savo studijų programą, neanalizuojant jų nuomonės apie konkretų dėstomą dalyką (tam buvo skirta atskira anketos dalis). Studijų programai apibūdinti buvo skirta 11 klausimų, į kuriuos raštu atsakantiems respondentams buvo siūloma rinktis vieną iš kelių galimų atsakymų variantų (2 lentelė). Nesant galimybės apsiriboti

konkrečių atsakymo variantų pateikimu, atsakant į kai kuriuos klausimus studentams leista rinktis atsakymą „kita“ ir įrašyti jų nuomone tinkamiausią atsakymą (galimybė išsakyti atskirą nuomonę, nesutampantią su testo formato atsakymais klausimyne, naudotasi santykinai retai, dažniausiai atsakant į tuos pačius klausimus, pavyzdžiui, apie studijų metu labiausiai nuvylusius dalykus). Esant nedideliame studentų skaičiui grupėse ir siekiant užtikrinti apklausos dalyvių anonimiškumo garantijas, nebuvo pateikti klausimai apie amžių, lytį ir gimimo vietą. Apklaustieji privalėjo nurodyti tik savo studijų programos pavadinimą. Sudarant klausimyną buvo atsižvelgta į tai, kokie klausimai studentams pateikiami bendrųjų universiteto apklausų metu (visiškai identiškų klausimų, apie kuriuos galima susidaryti nuomonę iš bendrų tyrimų, stengtasi nepateikti). Keletas klausimų, kurie buvo pateikti pirmą kartą vykdant apklausą, vėliau nebebuvo įtraukiami į klausimyną (ir nenaudoti šiame tyrime), nes paaiškėjo, kad studentams sudėtinga juos suvokti arba buvo neinformatyvūs.

2 lentelė. Apklausų metu pateikti klausimai (pilnai pažymėtos atsakymų grupės laikytos alternatyviomis pagrindiniam atsakymo variantui)

Table 2. Survey questions (gray-marked answers group were regarded as alternative to the main answer version)

Klausimas / Question	Atsakymų variantai / Answer versions
Stodamas į VU pasirinkau šią studijų programą nes: <i>When trying to get into university I chose this study programme because:</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ji man labai patiko / <i>I liked it.</i> 2. Čia buvo lengva įstoti / <i>It was easy to get into.</i> 3. Šioje srityje geros įsidarbinimo ir karjeros galimybės / <i>This area is good for employment and career opportunities.</i> 4. Tikėjau, kad ją baigęs galėsiu daug uždirbti / <i>I hoped that after graduation I can earn very much.</i> 5. Kita (galite įrašyti) / <i>Other (specify).</i>
Pateikdamas studijų prašymą LAMA BPO sistemoje šią studijų programą pažymėjau: <i>When writing an application to LAMA BPO system, I marked this study programme as:</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pirmu numeriu / <i>First position.</i> 2. Antru arba trečiu numeriu / <i>Second or third position.</i> 3. Žemesniu numeriu / <i>Further position.</i>
Apie šią studijų programą sužinojau: <i>I have learned about this study programme:</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Internetu / <i>In the Internet.</i> 2. Iš pažįstamų / <i>From friends.</i> 3. Iš anksčiau čia besimokiusių žmonių / <i>From people who studied here earlier.</i> 4. Per studijų mugę arba atvirų durų dieną / <i>During study fair or open day.</i> 5. Kita (galite įrašyti) / <i>Other (specify).</i>
Stodamas tikėjau, kad mokytis šioje studijų programoje bus: <i>When entering I expected that studies in this study programme will be:</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sunkiau / <i>More difficult.</i> 2. Lengviau / <i>Easier.</i> 3. Tikėjau, kad panašiai ir bus / <i>I expected similar.</i>

2 lentelė. (tęsinys)

Table 2. (continued)

Klausimas <i>Question</i>	Atsakymų variantai <i>Answer versions</i>
<p>Pasimokęs pasirinktoje studijų programoje galiu teigti, kad: <i>After studying in this study programme I can say that:</i></p>	<p>1. Patekau ten, kur tikėjau / <i>I got where I expected.</i> 2. Patekau ne ten, kur tikėjau / <i>I did not get where I expected.</i> 3. Nežinau, ar teisingai pasirinkau / <i>I do not know if my choice was correct.</i> 4. Kita (galite įrašyti) / <i>Other (specify).</i></p>
<p>Šiuo metu manau, kad mano pasirinktos studijų programos bendras lygis (palyginti su kitomis) yra: <i>At this time I believe that the level of this study programme (in comparison with others) is:</i></p>	<p>1. Aukštas / <i>High.</i> 2. Vidutinis / <i>Average.</i> 3. Žemas / <i>Low.</i></p>
<p>Manau, kad šią bakalauro studijų programą derėtų sutrumpinti: <i>I think that this bachelor's degree programme should be shortened:</i></p>	<p>1. Iki 3 metų / <i>Up to 3 years.</i> 2. Iki 3,5 metų / <i>Up to 3.5 years.</i> 3. Nemanau, kad ją reikia trumpinti / <i>I do not think that it needs to be shortened.</i></p>
<p>Mokymosi šioje studijų programoje metu labiausiai nusivyliau: <i>By learning in this study programme I was most disappointed with:</i></p>	<p>1. Studijų programos struktūra (tikėjau, kad bus dėstomi kiti dalykai) / <i>The structure of study programme.</i> 2. Dėstymo kokybė / <i>The quality of teaching.</i> 3. Bendramoksliais / <i>Fellow students.</i> 4. Studijų tvarka ir tvarkaraščiu / <i>The arrangements of studies and timetable.</i> 5. Kita (galite įrašyti) / <i>Other (specify).</i></p>
<p>Šiuo metu mano noras mokytis labiausiai padidėtų jeigu: <i>At this time my desire to study would mostly increase if:</i></p>	<p>1. Žinočiau, kad po studijų baigimo dirbsiu pagal profesiją / <i>I knew that after graduation I will work according to professional qualification.</i> 2. Geri mokymosi rezultatai būtų skatinami didelėmis stipendijomis / <i>Good performance were motivated with large scholarships.</i> 3. Paskaitos būtų įdomesnės / <i>Lectures were more interesting.</i> 4. Kita (galite įrašyti) / <i>Other (specify).</i></p>
<p>Man palankiausias studijų tvarkaraščio variantas būtų jeigu: <i>The most favourable study schedule for me would be if:</i></p>	<p>1. Dauguma paskaitų vyktų antroje dienos pusėje / <i>Most of the lectures took place in the second half of the day.</i> 2. Dauguma paskaitų vyktų pirmoje dienos pusėje / <i>Most of the lectures took place in the first half of the day.</i> 3. Paskaitos truktų ilgesnį laiką, bet vyktų ne visomis darbo dienomis / <i>Lectures were longer but not in all working days.</i></p>
<p>Manau, kad studijų programos turinys pagerėtų jeigu joje: <i>I think that the study programme would improve if:</i></p>	<p>1. Būtų daugiau specialybės dalykų / <i>If there were more specialty disciplines.</i> 2. Būtų daugiau bendrųjų fizinių-gamtamokslinių dalykų / <i>There were more general physical-natural science subjects.</i> 3. Būtų daugiau bendrųjų socialinių humanitarinių dalykų / <i>There were more general social-humanities subjects.</i> 4. Kita (galite įrašyti) / <i>Other (specify).</i></p>

Anketos pabaigoje studentų buvo prašoma išsakyti nuomonę apie ją ir pasakyti, kokių klausimų jie pasigedo. Kadangi tyrimas vis dar tęsiamas, atsižvelgiant į šiuos pasiūlymus ateityje tikimasi pakoreguoti klausimyno struktūrą.

Apdorojant duomenis buvo naudojama „Excel“ skaičiuokle, kiekvienas atitinkamo atsakymo varianto pasirinkimas žymėtas 1, o nepasirinkimas 0. Tai leido įvertinti kokybinius rodiklius taikant kiekybiniams rodikliams tinkamą apdorojimo schemą. Mėginant nustatyti studentų nuomonės pokytį nuo pirmojo iki septintojo semestro, buvo įvertinta ir palyginta įvairius atsakymų variantus pasirinkusių respondentų dalis (%). Nedidelis apklaustųjų skaičius ir trumpas tyrimo laikotarpis neleido įvertinti tos pačios studentų grupės nuomonės kaitos metai iš metų, todėl palyginimui naudoti bendri per trejus metus vykdytų apklausų rezultatai (atskirai vertinant nuomonės pasiskirstymą pirmojo ir septintojo semestro metu). Esant santykinai nedidelei duomenų imčiai, tam tikri skirtumai tarp pirmojo ir septintojo semestro vykdytų apklausų rezultatų gali būti nulemti ir specifinių aplinkybių (duomenų reprezentatyvumą papildomai iškreipia tai, kad į anketose pateiktus klausimus atsakinėjo tik aktyviai paskaitas lankę studentai; be to, tuo pačiu metu organizuojant 1 ir 4 kurso studentų apklausas atsakymai skiriasi ne tik dėl respondentų mokymosi patirties, bet ir dėl jų išankstinio pasirengimo studijoms, motyvacijos, amžiaus skirtumo).

Taip pat siekta išsiaiškinti, ar studentų nuomonė tam tikru klausimu susijusi su jų požiūriu į kitus klausimus ypatumais. Tuo tikslu nustatyta, kokia dalis respondentų rinkosi identiškus atsakymus į skirtingus klausimus. Kadangi bendras apklaustųjų skaičius nebuvo didelis, skaičiuojant šį rodiklį atsakymų į kai kuriuos klausimus variantai buvo sugrupuoti pasirenkant visą atsakymo variantų grupę kaip alternatyvą dažniausiai pasirinktam atsakymo variantui (alternatyvių atsakymų grupės 2 lentelėje pažymėtos pilkai). Tais atvejais, kai atsakymų variantų negalima buvo laikyti alternatyviais, nagrinėtos sąsajos tarp kelių skirtingų atvejų skaičiuojant identiškų pasirinkimų dalį kiekvienam atvejui atskirai.

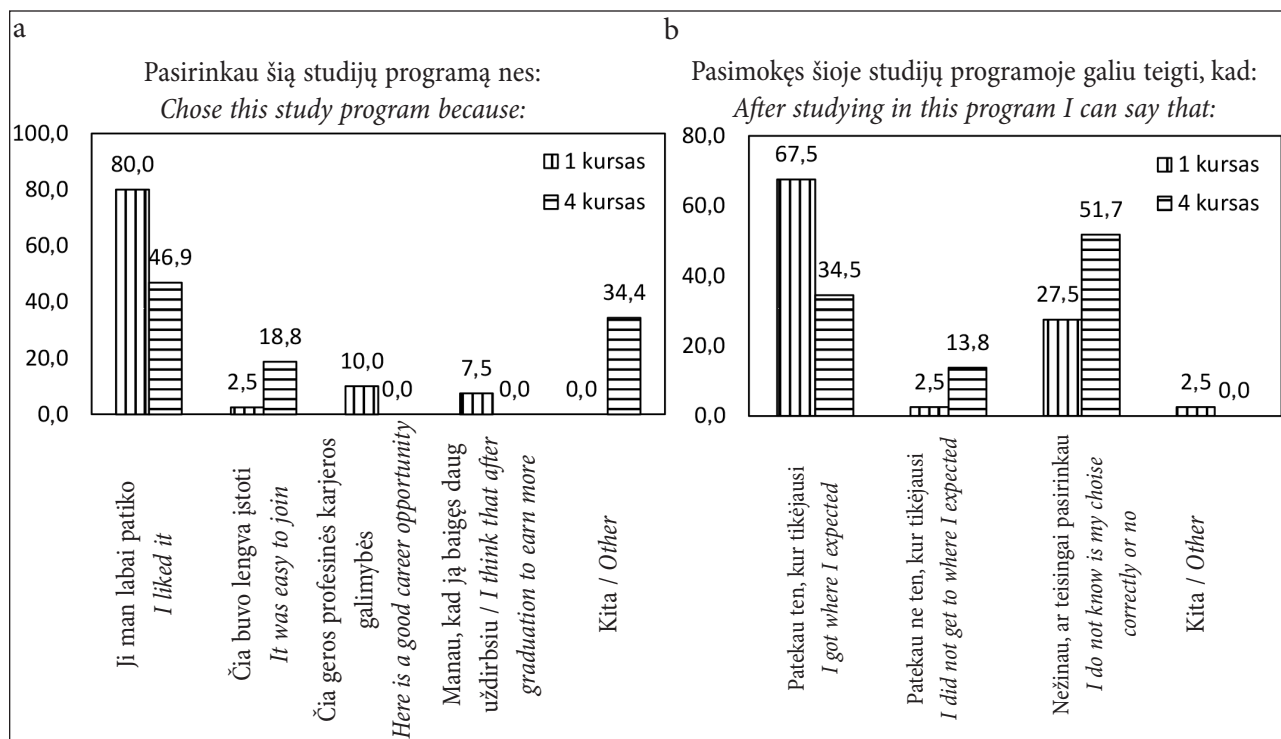
TYRIMO REZULTATAI

Apibūdindami stojimo ir mokymosi motyvus bei sąlygas meteorologijos ir hidrologijos studijų

programos studentai dauguma klausimų turėjo pakankamai vieningą nuomonę. Tai ypač būdinga pirmakursiams – daugiau nei 50 % apklaustųjų rinkosi tą patį atsakymo variantą atsakydami į 10 klausimų (iš 11). Vienintelis klausimas, atsakydami į kurį daugiau nei pusė 1 kurso studentų neturėjo vieningo požiūrio, buvo apie mokymosi sudėtingumą (*Stojant tikėjaisi, kad mokytis šioje studijų programoje bus: 1) sunkiau (10,0 %), 2) lengviau (42,5 %), 3) panašiai (47,5 %)*)).

Vienareikšmė pozicija studentams pirmojo semestro pabaigoje buvo labiausiai būdinga atsakant į klausimus apie programos pasirinkimo aplinkybes: 80,0 % respondentų pasirinko šią studijų programą, nes ji labai patiko; 73,2 % apie ją sužinojo internete; 67,5 % – pildydami prašymus bendro priėmimo organizavimo sistemoje (LAMA BPO) pažymėjo ją pirmu numeriu. Daugiau nei du trečdaliai pirmakursių pirmojo semestro pabaigoje mano galintys teigti, kad „pateko ten, kur tikėjosi“ (1 pav., a). Pabrėžtina, kad geografijos studijų programos studentai pirmojo semestro pabaigoje taip pat išreiškė panašų požiūrį į programos pasirinkimo aplinkybes. 74,2 % jų rinkosi šią programą todėl, kad ji labai patiko; 75,0 % stodami žymėjo ją pirmu numeriu; 67,2 % manė, kad pateko ten, kur ir tikėjosi. Tarp studijuojančiųjų geografiją kiek mažesnis apie šią studijų programą internete sužinojusiųjų procentas (64,6 %), kas galimai sietina su tuo, jog geografija, skirtingai nei meteorologija ir hidrologija, yra vidurinėje mokykloje dėstomas dalykas. Visais šiais klausimais meteorologijos ir hidrologijos bei geografijos 1 kurso studentų nuomonės labai panašios į bendras Lietuvos tendencijas, išryškėjusias apklausiant aukštųjų mokyklų bakalaurantus (MOSTA, 2014).

4 kurso meteorologų ir hidrologų nuomonė šiais klausimais taip pat panaši (dauguma atsakiusiųjų dažniausiai rinkosi tuos pačius atsakymų variantus kaip ir pirmakursiai). Net 75,9 % ketvirtakursių sužinojo apie pasirinktą studijų programą internete, o 72,4 % šį pasirinkimą LAMA BPO žymėjo pirmu numeriu. Kiek ryškiau skyrėsi 4 kurso studentų atsakymai į klausimus apie studijų programos pasirinkimo motyvus ir savo vietos joje suvokimą. Lyginant su 1 kurso studentais, žymiai mažesnė baigiančiųjų bakalauro studijas dalis (46,9 %) nurodė, kad rinkosi programą dėl to, jog ji labai patiko. Tai galėjo lemti gerokai

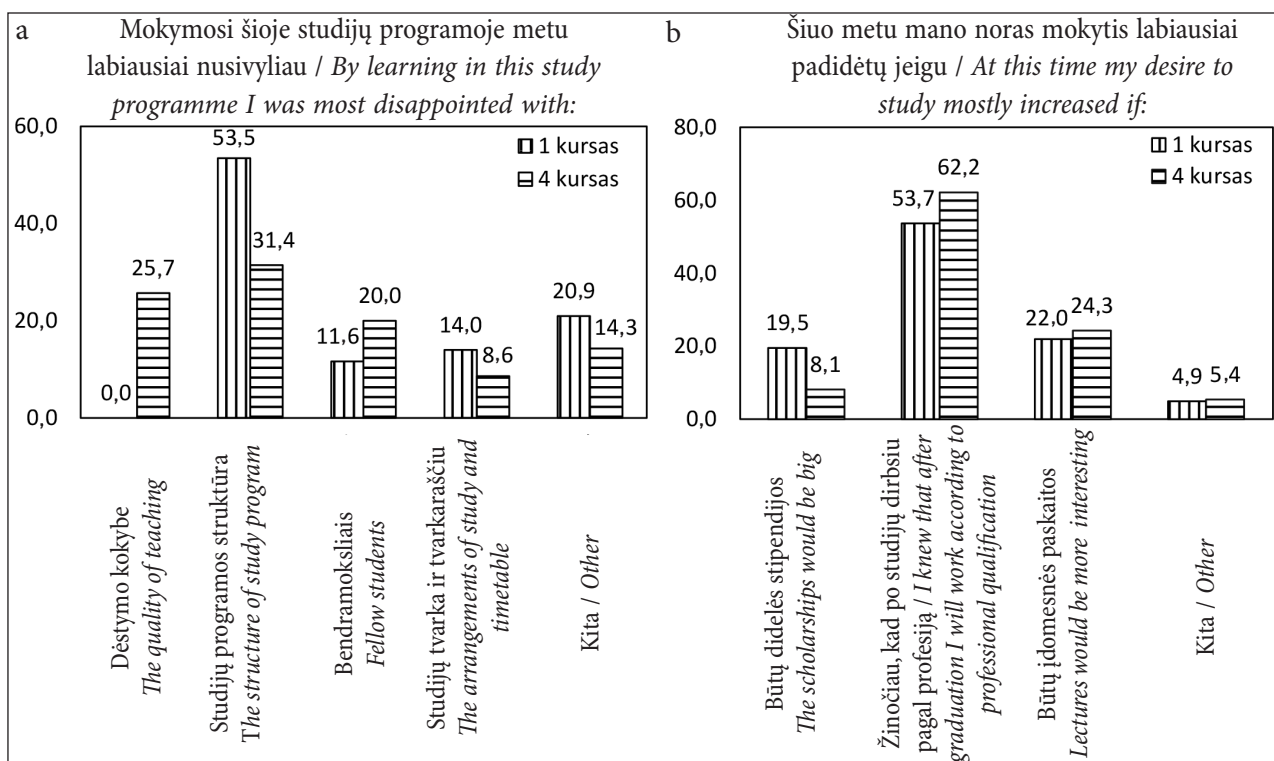
1 pav. Apklausose dalyvavusių studentų nuomonės pasiskirstymas (%) atsakant į klausimus apie meteorologijos ir hidrologijos studijų programos pasirinkimo motyvus (a) ir pasirinkimo teisingumą (b)

Fig. 1. Distribution of the surveyed students' opinions (%) in response to questions about reasons of the choice of the meteorology and hydrology study programme (a) and choice correctness (b)

didesnė stojimo metu pažymėjusiųjų programą žemesniu nei trečiu numeriu dalis (tarp 4 kurso studentų tokių buvo 17,2 %, o tarp 1 kurso studentų – 7,5 %). Šią prielaidą iš dalies patvirtina ir tai, kad 34,4 % ketvirtakursių, nurodydami pasirinkimo motyvus, nerado tinkamo standartinio atsakymo ir buvo priversti rinktis variantą „Kita“ (dažnas iš jų įrašė, kad studamas negalvojo apie motyvus), o 18,8 % rinkosi ją, nes čia buvo lengva įstoti (1 pav., a). Galimai analogiškos priežastys nulėmė ir tai, kad daugiau nei pusė apklaustųjų 4 kurse nurodė nežinantys, ar pasirinkdami šią studijų programą pasielgė teisingai, o nemenka dalis jų teigė, kad įstoję pateko ne ten, kur tikėjosi (1 pav., b). Kita vertus, tokie rezultatai pernelyg nestebina, nes praėjus 6 mėnesiams po studijų baigimo 59 % Lietuvos aukštųjų mokyklų absolventų, paklausti, kokią specialybę rinktųsi jei studijuotų iš naujo, teigė, kad tos pačios specialybės nesirinktų (MOSTA, 2017).

Šiek tiek labiau skiriasi 1 kurso meteorologijos ir hidrologijos studentų nuomonė tais klausimais, kuriems išsiaiškinti būtina ilgesnė mokymosi patirtis. Atsakydami į klausimą apie bendrą studijų programos lygį, 50,0 % pirmakursių įvertino ją

kaip vidutinį, 47,5 % kaip aukštą, o 2,5 % kaip žemą (geografijos 1 kurso studentų atsakymai, atitinkamai, pasiskirstė taip: 64,1; 34,4 ir 1,6 %). Nuomonių diferenciacija išryškėjo ir atsakant į klausimus apie tai, kuo labiausiai nusivilta mokymosi metu bei dėl ko labiausiai padidėtų noras mokytis: nors abiem atvejais daugiau kaip 50 % respondentų rinkosi tą patį variantą (53,5 % atsakiusiųjų teigė labiausiai nusivylę programos struktūra, o 53,7 % manė, kad noras mokytis labiausiai padidėtų jei jie žinotų, kad baigę mokslus gaus darbą pagal specialybę), kitus atsakymo variantus pasirinkusiųjų dalis taip pat buvo nemenka ir siekė nuo keliolikos iki keliasdešimties procentų (2 pav.). Tarp 1 kurso geografų, palyginti su studijuojančiais meteorologiją ir hidrologiją, pasitaikė daugiau tokių, kurių nuomone svarbiausias mokymosi motyvą skatinantis veiksnys yra galimybė baigus studijas dirbti pagal specialybę (62,5 %). Kita vertus, lyginant su meteorologijos ir hidrologijos studentais, geografai 1 kurse buvo mažiau nusivylę studijomis: nors dažniausiai (36,1 % atvejų) tarp labiausiai nuvylusių dalykų ir vėl minėta studijų programos struktūra, net 24,6 % jų rinkosi variantą „kita“,

2 pav. Apklausoje dalyvavusių studentų nuomonės pasiskirstymas (%) atsakant į klausimus apie veiksnius, kurie labiausiai mažina (a) ir didina (b) mokymosi motyvaciją meteorologijos ir hidrologijos studijų programoje
Fig. 2. Distribution of the surveyed students' opinions (%) in response to questions about the factors that most decrease (a) and increase (b) the studying motivation of the meteorology and hydrology study programme

paprastai prirašydami, kad niekuo nenusivylė. Šie rodikliai simptomizuoja, kad meteorologijos ir hidrologijos pirmojo semestro studijų programa neatitinka studentų lūkesčių. Reikia pažymėti, kad nei vienas 1 kurso meteorologas ir hidrologas neišreiškė nusivylimo dėstymo kokybe, o 4 kurse nusivylimas programos struktūra gerokai padidėja (2 pav., a) – galimai todėl, kad spėjama susidurti su kitais nuviliančiais dalykais, kurie 1 kurse dar nėra išryškėję – tad pirmajame semestre koreguotina visų pirma programos struktūra ir studijų organizavimo tvarka.

4 kurso meteorologijos ir hidrologijos studentų požiūris į pasirinktos studijų programos lygį kiek pasikeitęs: dauguma (53,6 %) vėl linkę įvardyti ją kaip vidutinį, tačiau, palyginti su 1 kurso studentais, santykinai mažesnė dalis (35,7 %) laiko ją aukštu, o didesnė (10,7 %) žemu. Tad per laikotarpį nuo pirmojo iki septintojo semestro pabaigos padidėja studijų programą prastai vertinančių studentų dalis. Spėtina, kad tam įtakos turi smarkiai padidėjęs nusivylimas dėstymo kokybe (2 pav., a). Tačiau nederėtų užmiršti, kad paskaitų dėstymo kokybės gerinimas (kartu su

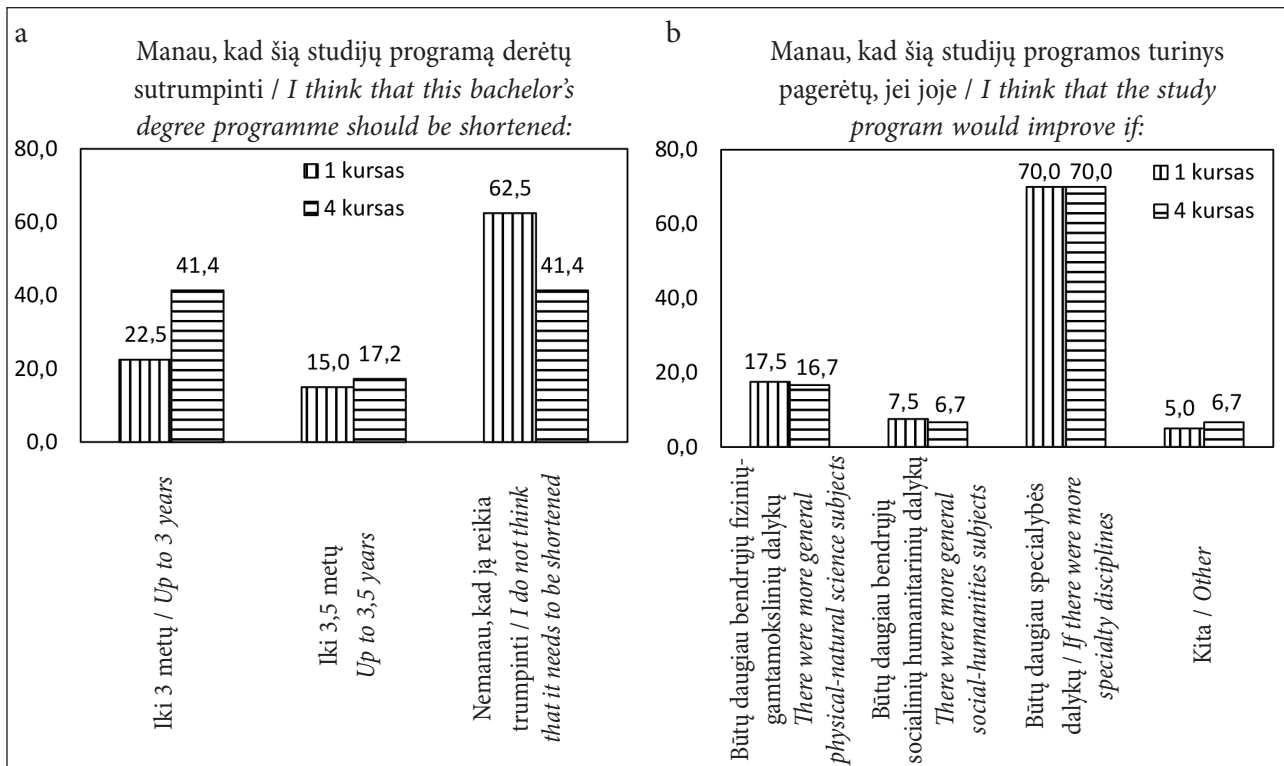
materialinės bazės gerinimu) nurodomas kaip 2–3 vietą pagal svarbą užimantis siūlymas visos Lietuvos bakalaurantams atsakant į klausimą apie aukštosios mokyklos veiklos tobulinimo prioritetus (MOSTA, 2014), todėl teigti, kad meteorologijos ir hidrologijos studentai nusivylę studijų kokybe labiau nei kitų studijų programų atstovai, būtų neteisinga. Iki 4 kurso kiek pakinta ir studentus mokyti motyvuojančių veiksnių tarpusavio santykis: padaugėja studentų, kuriuos geriau mokyti labiausiai skatintų galimybė po studijų baigimo įsidarbinti pagal specialybę, santykinai šiek tiek didesnis tampa įdomesnių paskaitų ar kitų veiksnių poveikis, tačiau ryškiai sumažėja studentų, kurių motyvacija mokytis pagerėtų dėl didesnių stipendijų, skaičius (2 pav., b). Tai, kad stipendijos studentams nėra itin svarbios, patvirtina ir 1 kurso geografų apklausų rezultatai (stipendijas kaip galimą noro geriau mokytis motyvą minėjo 11,1 % iš jų). Tuo tarpu studentų noras dirbti pagal specialybę nustatytas ir atliekant bendrus Lietuvos studentų nuomonės vertinimus: MOSTA (2017) duomenimis, atsakydami į klausimą „Kalbant vien apie darbinę veiklą,

ką labiausiai norėtumėte veikti pabaigę studijas? (1. Dirbti pagal specialybę. 2. Dirbti nebūtinai pagal specialybę.)“ studijų baigimo metu 67 % aukštųjų mokyklų absolventų rinkosi 1 atsakymo variantą.

Pasisakydami apie studijų programos tobulinimo galimybes, 1 kurso meteorologai ir hidrologai net 70,0 % atvejų nurodė, kad programos turinys pagerėtų, jei joje būtų daugiau specialybės dalykų (3 pav., b). Analogišką nuomonę šiuo klausimu išreiškė ir 68,3 % pirmakursių geografo. Kad meteorologijos ir hidrologijos studentų pozicija šiuo klausimu nėra išskirtinė, įrodo ir bendri Lietuvos studentų apklausos rezultatai: 2014 m. duomenimis, atsakydami į klausimą apie galimus aukštosios mokyklos veiklos tobulinimo prioritetus, bakalaurantai tarp jų dažniausiai nurodydavo poreikį studijas labiau orientuoti į pasirengimą profesijai (MOSTA, 2014). Gana aiški pirmakursių nuomonė ir apie studijų trukmės korekcijas: 62,5 % meteorologų ir hidrologų bei 58,7 % geografo mano, kad bakalauro studijų nereikia trumpinti. Studentų požiūris į galimus tvarkaraščio pakeiti-

mus nėra toks vienareikšmis: 55 % pirmakursių meteorologų ir hidrologų teigia, kad jiems būtų patogiau, jei užsiėmimai truktų ilgiau, bet vyktų ne visomis darbo dienomis (tarp 1 kurso geografo tokių buvo 46,0 %), bet 32,5 % jų (ir net 41,3 % geografo) manė, kad geriau paskaitas organizuoti kasdien pirmoje dienos pusėje. Tarp atsakymų į klausimą apie galimus tvarkaraščio pakeitimus nepopuliariausias buvo siūlymas organizuoti didžiąją dalį paskaitų antroje dienos pusėje (už tai pasisakė 12,5 % meteorologijos ir hidrologijos bei 12,7 % geografijos studijų programos pirmakursių).

Įdomu, kad 4 kurso meteorologijos ir hidrologijos studentų nuomonė apie programos turinio pagerinimo galimybes, palyginti su pirmakursių pozicija, beveik nepakito (3 pav., b). Absoliuti dauguma apklaustųjų vėl nurodė, kad programos turinį labiausiai pagerintų didesnis tiesiogiai su specialybe susijusių dalykų skaičius. Kadangi tarp veiksmų, galinčių užtikrinti didesnę mokymosi motyvaciją, tiek 1, tiek 4 kurso studentai dažniausiai mini galimybę ateityje dirbti pagal profesiją (2 pav., b), vadinasi, planuojant programos ateitį pirmiausia

3 pav. Apklausoje dalyvavusių studentų nuomonės pasiskirstymas (%) atsakant į klausimus apie galimas meteorologijos ir hidrologijos studijų programos trukmės (a) ir turinio (b) korekcijas

Fig. 3. Distribution of the surveyed students' opinions (%) in response to questions about the potential duration (a) and content (b) corrections in the meteorology and hydrology study programme

derėtų skirti daugiau dėmesio specializuotiems ir labiau į praktiką orientuotiems dalykams. Studentų išsakytas noras mokytis daugiau specialybės dalykų gerai koreliuoja su bendromis Lietuvos tendencijomis: 2014 m. duomenimis, praėjus 6 mėnesiams po baigimo, tik 43 % valstybinių universitetų absolventų teigė, kad aukštoji mokykla gerai paruošė juos darbo rinkai, kas dažniausiai taip pat siejama su universitetuose įgytų profesinių įgūdžių stoka (MOSTA, 2017). Tai, kad galimybes pagerinti programos turinį dėstant daugiau bendrųjų dalykų įžvelgia santykinai maža studentų dalis, nestebina, kadangi tarp fizinius ir technologijos mokslus Lietuvoje studijuojančių bakalaurantų yra itin mažai pritariančiųjų nuostatai, kad studijų metu turi būti dėstomi ne tik su studijuojama specialybe susiję dalykai, bet ir bendrieji dalykai (MOSTA, 2014). Net 87 % fizinių mokslų bakalaurantų mano, kad studijos turi būti orientuotos į praktinį specialistų rengimą (MOSTA, 2014). Ketvirtakursių nuomonė apie programos sutrumpinimo galimybes gerokai skiriasi nuo 1 kurso apklausų rezultatų (3 pav., a): 68,6 % studentų 4 kurse mano, kad bakalauru studijas derėtų sutrumpinti (dažniausiai pasisakoma už studijų programos sutrumpinimą iki 3 metų). Prisiminus, kad didžioji dalis ketvirtakursių (skirtingai nuo besimokančių 1 kurse) teigia, jog pasimokę 7 semestrus nežino, ar teisingai pasirinko studijų programą (1 pav., b), galima spėti, kad noras ją trumpinti liudija, jog antrajame–septintajame semestruose dažniau susiduriama su nuviliančiais veiksniais. Kita vertus, menka ketvirtakursių motyvacija stojant į šią studijų programą (kurią atspindi mažesnis pirmu numeriu prašymuose ją pažymėjusių studentų procentas ir mažesnė dalis įstojusių čia todėl, kad ji labai patiko) liudija, kad apklausų laikotarpiu 4 kurso studentai buvo jau nuo pradžių prasčiau pasirengę studijoms nei tuo pačiu metu apklausti pirmakursiai. Nuo pirmojo iki septintojo semestro pabaigos taip pat smarkiai pakinta meteorologijos ir hidrologijos studentų požiūris į tinkamiausią tvarkaraščio variantą: 48,3 % apklaustųjų 4 kurse teigia, jog jiems patogiausia būtų lankyti užsiėmimus pirmoje dienos pusėje; 27,6 % jų norėtų, kad paskaitos trukėtų ilgiau, bet nevyktų kasdien, 20,7 % pageidauja, kad dauguma paskaitų vyktų antroje dienos pusėje, o 3,4 % išsakė šiuo klausimu atskirą (dažniausiai neturinčią realaus įgyvendinimo galimybių) nuomonę, pasirinkdami atsakymo variantą „kita“. Studentų po-

žiūrio į studijų tvarkaraštį pokyčiai 4 kurse, matyt, pirmiausiai sietini su didesne dirbančių studentų dalimi: ankstesni tyrimai (MOSTA, 2014) rodo, kad dirbti apmokamą darbą Lietuvoje studentai paprastai pradeda 3–4 kurse. Be to, bendros aukštųjų mokyklų absolventų apklausos duomenimis, 77 % jų, praėjus 6 mėnesiams po bakalauru studijų programos baigimo, teigia, kad studentui turi būti sudaromos sąlygos derinti darbą su studijomis (MOSTA, 2017).

Būtina pabrėžti, kad bendros apklaustųjų studentų nuostatos, atsakant į daugumą pateiktų klausimų, menkai priklauso nuo to, kokioje studijų programoje bei kelintame kurse jie studijuoja. Tai įrodo ryšio tarp skirtinguose kursuose ir skirtingose studijų programose pasirinktų atsakymų variantų koreliacinė analizė. Koreliacijos koeficientas tarp 1 kurso meteorologų ir hidrologų bei 1 kurso geografų nuomonės procentinio pasiskirstymo visais klausimais lygus 0,95, kas liudija labai glaudų ryšį tarp studentų pasirenkamų atsakymų variantų santykinės dalies. Koreliacija tarp 1 ir 4 kurso meteorologijos ir hidrologijos studentų atsakymų pasirinkimų kiek menkesnė ($r = 0,82$).

Mėginimai atsekti sąsajas tarp studentų atsakymų į skirtingus klausimus parodė, kad turimas duomenų kiekis kol kas nepakankamas siekiant gauti patikimus tokio tyrimo rezultatus. Dauguma atvejų daugiau kaip pusė apklaustųjų rinkosi identiškus atsakymus į du klausimus tik tada, kai lyginti itin dažnai pasirenkami atsakymų variantai. Pavyzdžiui, dauguma 1 kurso meteorologų ir hidrologų teigia, kad pasirinko šią studijų programą dėl to, kad ji jiems labai patiko, todėl ypač didelis procentas apklaustųjų, nurodydami šią programos pasirinkimo priežastį, turi vienodą nuomonę ir kitais klausimais (60,0 % taip pat teigia, kad stodami rinkosi šią programą pirmu numeriu, 60,0 % mano, kad pateko ten, kur tikėjosi, 60,0 % apie ją sužinojo internete, 55,0 % mano, jog jų noras mokytis labiausiai padidėtų, jei programoje būtų daugiau specialybės dalykų, o 50,0 % nemano, kad studijas reikėtų trumpinti). Be to, 53,0 % pirmakursių ne tik stojimo metu pasirinko ją pirmu numeriu, bet ir mano šiuo metu galintys teigti, kad pateko ten, kur ir tikėjosi, o 50,0 % pasirinko ją pirmu numeriu ir sužinojo apie programą internete. 55,0 % sužinojo apie programą internete ir šiuo metu mano, kad pateko ten, kur ir tikėjosi. Sąsajas tarp šių atsakymų nesunku paaiškinti (tie, kam

studijų programa patiko prieš stojant, dažniau renkasi ją pirmu numeriu, mano patekę ten, kur tikėjosi ir labiau domisi su specialybe susijusiais dalykais). Didelis internetu apie studijų programą sužinojusių procentas taip pat nestebina, nes internetas buvo svarbiausias informacijos šiuo klausimu šaltinis net 72,3 % apklaustų pirmakursių.

Įdomesnius studentų požiūrio aspektus atskleidžia ryšiai tarp rečiau pasirenkamų atsakymų variantų. Pavyzdžiui, dauguma pirmakursių, kurie stodami pažymėjo šią programą žemesniu nei pirmu numeriu, teigia, kad stodami tikėjosi, jog mokytis čia bus lengviau (šiuos du atsakymų variantus pasirinkusiųjų dalis sudaro 20,0 % nuo bendro apklaustųjų skaičiaus). 30,0 % pirmakursių ne tik nurodė manantys, kad bendras studijų programos lygis yra aukštas, bet ir teigė, kad prieš įstodami tikėjosi, jog mokytis joje bus lengviau. Tokios sąsajos rodo, kad programos lygio vertinimas studento akimis bei su ja siejami lūkesčiai labai priklauso nuo stojančiojo pasirengimo ir nusiteikimo studijuoti. Šie duomenys galimai atspindi ir tai, kad nemenka dalis studentų, pasirinkusių meteorologijos ir hidrologijos studijas, ateina studijuoti nepakankamai pasirengę ir jau pirmajame semestre (kur didžiąją dalį dalykų sudaro bendrosios bazinės disciplinos) sunkiai susitvarko su mokymosi užduotimis.

4 kurso studentų apklausose didžiausias identiškų nuomonių procentas vėl pastebėtas tais atvejais, kai atsakant į tam tikrą klausimą išreikšta vieninga vyraujanti nuomonė. Pavyzdžiui, meteorologijos ir hidrologijos ketvirtakursiai ypač dažnai teigė, kad jų noras mokytis labiausiai padidėtų, jei jie žinotų, kad baigę mokslus dirbs pagal profesiją. Todėl nestebina, kad daugiau nei pusė visų respondentų rinkosi ne tik šį teiginį, bet ir išsakė poziciją, kad programos turinys pagerėtų, jei joje būtų daugiau specialybės dalykų (62,0 %), sužinojo apie studijų programą internete (55,0 %), stodami žymėjo ją pirmu numeriu (52,0 %). Svarbu pabrėžti, kad 48,0 % 4 kurso studentų tuo pačiu metu teigia, kad programos lygis nėra aukštas (įvertindami jį kaip vidutinį arba žemą) ir mano, kad jos turinys pagerėtų, jei būtų dėstoma daugiau specialybės dalykų. Tai dar kartą įrodo, kad ateityje derėtų stengtis programoje didinti tiesiogiai su specialybe susijusių dalykų santykinę dalį. Dalis 4 kurso meteorologų ir hidrologų apklausų rezultatų išryškina gana savitus studentų požiūrio aspektus. Pavyzdžiui, 45,0 % jų teigia šiuo metu manantys,

kad stodami čia „pataikė ne ten, kur norėjo“ arba „nežino, ar teisingai pasirinko“ ir tuo pačiu metu vertina programos lygį kaip vidutinį arba žemą, o 41,0 % ne tik abejoja savo pasirinkimo teisingumu, bet ir įsitikinę, kad studijas derėtų sutrumpinti (iki 3 ar 3,5 metų). Nors esant nedideliame apklaustųjų skaičiui 4 kurse šie skaičiai negali būti traktuojami kaip patikimą statistinį ryšį liudijantys rodikliai, jie atskleidžia, kad nemaža dalis paskutinio kurso studentų yra nusivylę studijomis ir siekia tik kuo greičiau gauti diplomą (nebelaidydami prioritetu studijų metu įgyjamų įgūdžių).

APIBENDRINIMAS

Apklaustų studentų nuomonė apie meteorologijos ir hidrologijos studijų programą gana vieninga. Tai ypač būdinga pirmakursiams: daugiau nei 50 % apklaustųjų rinkosi tą patį atsakymo variantą atsakydami į 10 iš 11 anketoje pateiktų klausimų. Nors kai kuriais klausimais studentų nuomonė nuo pirmojo iki septintojo semestro pabaigos gerokai pasikeičia, tarp 1 ir 4 kurso studentų pasirinktų atsakymų variantų santykinės dalies egzistuoja gana glaudus ryšys (koreliacijos koeficientas $r = 0,82$). Daugeliu klausimų vyraujanti meteorologijos ir hidrologijos studentų nuomonė sutampa su MOSTA vykdytose bendrose Lietuvos aukštųjų mokyklų bakalauro studijų apklausose išryškėjusiomis tendencijomis.

Vienareikšmė pozicija studentams labiausiai būdinga charakterizuojant programos pasirinkimo aplinkybes. Identiškas požiūris į klausimus šia tema ypač dažnas tarp pirmakursių: 80 % jų teigia, kad pasirinko studijų programą, nes ji labai patiko; 73 % apie ją sužinojo internete; 68 % pildydami prašymus pažymėjo ją pirmu numeriu; 68 % mano galintys teigti, kad įstoję „pateko ten, kur tikėjosi“. 4 kurso studentų nuomonė dauguma šių klausimų panaši, kiek ryškiau skiriasi jų požiūris į programos pasirinkimo motyvus ir savo vietos joje suvokimą (tik 47 % nurodo, kad programą rinkosi dėl to, jog ji labai patiko; bet 52 % teigia nežinantys, ar pasirinkdami šią studijų programą pasielgė teisingai, o 14 % įsitikinę, kad įstoję pateko ne ten, kur tikėjosi). Priežastis gali būti žymiai didesnė apklaustųjų ketvirtakursių, stojimo metu prašyme žymėjusių programą žemesniu nei trečiu numeriu, dalis (galimai jie buvo prasčiau pasirengę studijoms).

Studentų požiūris į studijų programos lygį ir mokymąsi skatinančius veiksmus labiau diferencijuotas. 50 % pirmakursių vertino programos lygį kaip vidutinį, 47 % kaip aukštą, o 3 % kaip žemą. 4 kurso studentų požiūris į programos lygį kiek pakitęs: nors dauguma (54 %) vėl įvardija jį kaip vidutinį, gerokai mažesnė dalis (36 %) laiko jį aukštu, o didesnė (11 %) žemu. Tad per laikotarpį nuo pirmojo iki septintojo semestro pabaigos padidėja studijų programą prastai vertinančių studentų dalis (galimai tai susiję ir su padidėjusiu nusivylimu dėstytojų kokybe). Iki 4 kurso pakinta ir studentų mokytis motyvuojančių veiksmų tarpusavio santykis: padaugėja studentų, kuriuos geriau mokytis labiausiai skatintų galimybė po studijų baigimo įsidarbinti pagal specialybę, santykinai didesnis tampa įdomesnių paskaitų ar kitokių veiksmų poveikis ir labai sumažėja studentų, kurių motyvacija mokytis pagerėtų dėl didesnių stipendijų, skaičius.

Apibūdindami potencialias studijų programos koregavimo galimybes 1 ir 4 kurso studentai buvo vieningi: 70 % atvejų nurodė, kad programos turinys pagerėtų, jei joje būtų daugiau specialybės dalykų. Tai sutampa su MOSTA tyrimuose išryškinta bendra Lietuvos bakalaurantų nuostata, jog esminis aukštosios mokyklos veiklos tobulinimo prioritetas yra labiau orientuoti studijas į pasirengimą profesijai. 1 ir 4 kurso studentų nuomonė apie galimas studijų trukmės korekcijas ryškiai skiriasi: 63 % pirmakursių mano, kad bakalauro studijų trumpinti nereikia, o 69 % ketvirtakursių nuomone, jas derėtų sutrumpinti (dažniausiai pasisakoma už sutrumpinimą iki 3 metų). Toks požiūrio pokytis (atsižvelgiant į tai, kad dauguma studentų 4 kurse teigia, jog nežino, ar teisingai pasirinko studijų programą) leidžia spėti, kad antrajame–septintajame semestruose dažniau susiduriama su nuviliančiais veiksniais. Apklaustųjų požiūris į galimus tvarkaraščio pakeitimus labai nevienareikšmis ir neleidžia daryti išvadų apie studentams labiausiai priimtina jo variantą.

Mėginimai atsekti sąsajas tarp studentų atsakymų į skirtingus klausimus parodė, kad duomenų kiekis nėra pakankamas siekiant gauti patikimus tokio tyrimo rezultatus. Daugiau kaip pusė apklaustųjų nuomonė dviem klausimais paprastai būdavo identiška tik lyginant dažniausiai pasirinktų atsakymų variantus. Dėmesys atkreiptinas į sąsajas, kurios atskleidžia ryšius tarp rečiau pa-

sirenkamų atsakymų. Daug pirmakursių ne tik nurodo, kad prieš studijomis tikėjosi, jog mokytis bus lengviau, bet ir mano, kad bendras programos lygis yra aukštas (30 %) arba žymėjo ją žemesniu nei pirmu numeriu (20 %), vadinasi, tai, kaip studentai vertina programą ir kokius lūkesčius su ja sieja, priklauso nuo stojančiojo pasirengimo ir nusiteikimo. 45 % ketvirtakursių teigia, kad studijomis „pataikė ne ten, kur norėjo“ arba „nežino, ar teisingai pasirinko“ ir tuo pačiu metu vertina programos lygį kaip vidutinį arba žemą, o 41 % ne tik abejoja savo pasirinkimo teisingumu, bet ir mano, kad studijas derėtų sutrumpinti, kas liudija, jog nemaža dalis 4 kurso studentų yra nusivylę studijomis ir labiau siekia gauti diplomą, nei įgyti naujų įgūdžių.

Studentų atsakymai į pateiktus klausimus rodo, kad tiek stojant, tiek mokantis meteorologijos ir hidrologijos studijų programoje jiems itin svarbus domėjimasis profesiniais klausimais. Svarbiausiu žinių šaltiniu renkantis studijas laikomas internetas. Rezultatai leidžia teigti, kad esminiai šios studijų programos tobulinimo prioritetai yra: a) programos orientavimas į geresnį studentų profesinį parengimą, taip padidinant ir absolventų įsidarbinimo pagal specialybę galimybes; b) platesnis programos pristatymas interneto erdvėje, mėginant sudominti ja daugiau aukšto lygio žiniomis ir entuziazmu pasižyminčių stojančiųjų.

Gauta 2017 03 28
Priimta 2017 04 19

Literatūra

1. Čėsnaite B. 2002. Studijų kokybė: aukštųjų mokyklų absolventų vertinimai. *Filosofija. Sociologija*. 13(3): 27–34.
2. Gudaitytė D., Jucevičienė P. 2000. Elitinio aukštojo mokslo tapimo masiniu proceso esmė: paradigma ir charakteristikos. *Socialiniai mokslai*. 3(24): 112–122.
3. Jezerskytė E., Janiūnaitė B. 2010. Universiteto dėstytojo inovacinės veiklos turinys: teorinės ir empirinės išvalgos. *Jaunųjų mokslininkų darbai*. 1(26): 69–76.
4. Kanopienė V., Tureikytė D. 2001. Studentų požiūris į studijas priklausomai nuo lyties. *Lytiškumas ir švietimas: pažiūrų, stereotipų ir*

- ugdymo turinio tyrimai*. Vilnius: Moterų informacijos centras. 108–123.
5. Kanopienė V., Tureikytė D. 2002. Vilniaus universiteto studentų požiūris į studijas. *Filosofija. Sociologija*. 13(1): 68–76.
 6. Lepaitė D. 2003. *Kompetencijų plėtojančių studijų programų lygio nustatymo metodologija*. Kaunas: Technologija. 193 p.
 7. MOSTA. 2014. *Studijų kokybė Lietuvoje: suinteresuotų šalių požiūris*. http://mosta.lt/images/leidiniai/Studiju_kokybe_Lietuvoje_suinteresuotu_saliu_poziuris.pdf (paskutinį kartą žiūrėta 2017-03-07).
 8. MOSTA. 2017. *Bandomojo longitudinalio absolventų karjeros stebėsenos tyrimo ataskaita*. http://www.mosta.lt/images/leidiniai/absolventu_karjeros_stebesenos_tyrimo_ataskaita.pdf (paskutinį kartą žiūrėta 2017-03-21).
 9. Pruskus V., Palevičiūtė O., Kocai E. 2015. Studentų studijų kokybės vertinimas ir jų lūkesčiai (LEU atvejis). *Santalka*. 23(1): 14–25.
 10. Rosinaitė V. 2008. Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų *career development* kompetencijos: subjektyvus jų įsisavinimo lygio ir ugdymo poreikio įvertinimas. *Filosofija. Sociologija*. 19(4): 62–71.
 11. Savickienė I., Pukelis K. 2004. Studijų kokybės vertinimas instituciniu lygmeniu: dimensijos, standartai ir kriterijai. *Aukštojo mokslo kokybė*. 1: 26–37.
 12. Savickienė I. 2005. Universitetinių studijų kokybės vertinimo sistemos parametrai. *Aukštojo mokslo kokybė*. 2: 72–83.
 13. Sirtautienė, D. 2006. Studijų universitete kokybės vertinimo aspektai: studentų požiūrio tyrimas. *Pedagogika*. 83: 117–121.
 14. Tijūnėlienė O. 2012. Studentų nuomonių apie dėstytoją fenomenologinis tyrimas. *Tiltai*. 70(4): 105–121.
 15. Valiuškevičiūtė A., Druskytė R., Mikutavičienė I. 2004. Universitetinių studijų kokybės vertinimas: akademinės bendruomenės požiūris. *Aukštojo mokslo kokybė*. 1: 38–59.
 16. Vilniaus universiteto Kokybės vadybos centras. 2017. *Apklausa apie studijų kokybę rezultatai*. <http://www.kvc.cr.vu.lt/site/?q=node/68> (paskutinį kartą žiūrėta 2017-03-06).

Gintaras Valiuškevičius

STUDENTS' OPINION ABOUT THE VILNIUS UNIVERSITY METEOROLOGY AND HYDROLOGY BACHELOR'S DEGREE PROGRAMME (2014–2016 SURVEY)

Summary

The article analysed results of students' anonymous survey about Vilnius University meteorology and hydrology bachelor study programme. The survey was conducted in 2014–2016 by distributing questionnaires among 1-year and 4-year students. The students' opinion about the meteorology and hydrology study programme is quite uniform. This is particularly true for the first-year students: more than 50% of the respondents chose the same answer option by answering 10 of 11 questions. In many questions the prevailing opinion of meteorology and hydrology students coincides with the tendencies which were identified in the joint Lithuanian higher schools undergraduate students' survey.

The most unambiguous were students' answers about the circumstance of programme selection. Similar approach to questions in this topic was especially frequent among freshmen: 80% of them said that they chose the study programme because they liked it, 73% learned about it on the Internet, 68% marked it in applications as number 1, and 68% could say after admission "I got where I expected". 4-year students' opinion about most of these issues was similar. Significantly different was 4-year students' approach to programme selection motives and perception of their positions in this programme (only 47% indicated that they chose the programme because they liked it, 52% said they did not know if they chose the right study programme, and 14% said "I did not get to where I expected").

The students' approach to the study programme level is more different. 50% of freshmen rated the programme level as ordinary, 47% as high, and 3% as low. Most 4-year students (54%) also ranked the programme level as ordinary, but a significantly smaller proportion (36%) evaluated it as high, and a still smaller proportion (11%) as low.

In describing the potential correction of study programme, the 1-year and 4-year students in 70% of cases indicated that the content of the programme would improve if there were more specialty subjects. This is consistent with the overall opinion of

Lithuanian undergraduate students that the essential higher school improvement priority is the greater focus on professional readiness in studies. 1-year and 4-year students' opinion about the corrections of study duration differed significantly: 63% of freshmen believed that there was no need to shorten undergraduate studies and 69% of 4-year students believed that they should be shortened (most students proposed reduction of up to 3 years).

Responses of students indicate that professional issues are important for them. The most important source of knowledge about the studies is considered to be the Internet. The substantial priorities of programme improvement are: a) orientation of the programme towards better vocational training of students and b) wider presentation of the programme on web space.

Keywords: higher education, meteorology and hydrology, Vilnius University, student survey, approach to learning